

el context internacional

Carme Oriol
Universitat Rovira i Virgili

El text és una aproximació a la tasca que els catalogadors de rondalles des del seu naixement com estudiosos a començaments del segle XX; els catalogadors tingueren com a eina bàsica l'anomenat mètode històrico-geogràfic que tingué com a finalitat última conèixer les versions originals de les rondalles com també com s'havien anat adaptant a les característiques de les cultures a les quals havia arribat com a conseqüència de les migracions, dels intercanvis comercials o d'influències d'altra mena.

This article describes the work of cataloguing rondalles from the earliest studies at the beginning of the 20th century. At that time, the cataloguers had as their basic tool the so-called 'historical-geographical method' which aimed to identify the original versions of the rondalles and also to describe how they were adapted to the characteristics of the cultures in which they arrived through migrations, commercial exchange or other kinds of influences.

Els catàlegs de rondalles, coneguts entre els especialistes com “índexs tipològics”, van sorgir a començaments del segle XX com una de les eines de l'anomenat mètode històrico-geogràfic. El mètode, formulat pel folklorista finès Julius Krohn, requeria que l'investigador tingués a l'abast un important nombre de versions d'una mateixa rondalla per després comparar-les i descriure on i quan s'havia originat la rondalla i quin camí havia recorregut durant el procés de transmissió. Els investigadors volien traçar “la vida de la rondalla”, és a dir, estudiar quina havia estat la seva forma original i com s'havia anat adaptant a les característiques de les cultures a les quals havia arribat com a conseqüència de les migracions, dels intercanvis comercials o d'influències d'altra mena.

El primer índex tipològic que es va publicar va ser el *Verzeichnis der Märchentypen*. El va elaborar el folklorista finès, i deixeble de Julius Krohn, Antti Aarne i es va publicar el 1910. El catàleg contenia bàsicament informació dels països del nord d'Europa, especialment de Finlàndia.

Aquest primer catàleg va adoptar una estructura i una numeració que després es van anar mantenint i ampliant en les posteriors edicions i revisions que se'n van fer. Així, l'índex tipològic s'organitza a base de “rondalles-tipus” o, simplement, “tipus”. Cada rondalla-tipus està definida per un títol i un argument genèrics que, com a tals, no corresponen als de cap versió concreta. Aquest sistema facilita la identificació de les versions amb què és coneguda la rondalla en les diferents cultures del món i alhora permet la seva adscripció al “tipus”. A cada rondalla-tipus, el catàleg li assigna un número que, de

La revista Fabula és un dels referents internacionals de la rondallística: fou fundada el 1958 pel professor Kurt Ranke i en l'actualitat els seus editors són els professors Rolf Wilhelm Brednich i Ulrich Marzolph: recull l'activitat de la International Society Folk Narrative Research, el focus d'atenció de la qual és l'estudi de les narratives tradicionals populars en les seves diverses formes (contes, faules, llegendes, jocs, anècdotes, etc.) cercant la interrelació amb les noves expressions contemporànies (llegendes contemporànies urbanes i/o a Internet...).

vegades, pot anar acompanyat de lletres i asteriscs. Després de l'argument genèric, s'hi inclouen les referències bibliogràfiques ordenades per països.

El primer catàleg elaborat per Aarne va ser revisat gràcies a la col·laboració del folklorista nord-americà Stith Thompson, que va ampliar l'àrea geogràfica originàriament considerada. El catàleg Aarne/Thompson (AaTh) es va publicar en anglès l'any 1928 amb el títol *Types of the folktale*.

L'any 1935, en el congrés sobre l'estudi de la rondalla fet a Lund, els especialistes van plantejar la necessitat de tornar a revisar el catàleg i sobretot d'ampliar-lo. Per a aquesta segona revisió, Thompson va tenir en compte els nous materials rondallístics publicats fruit del desenvolupament de la recerca i de la creació de nous arxius de folklore. Hi va afegir informació de molts països d'Europa i d'Àsia que no havien estat considerats en els catàlegs anteriors o que havien estat insuficientment documentats.

Aquesta segona revisió de l'índex tipològic va sortir publicada el 1961 amb el títol *The types of the folktale. A classification and bibliography*. Pel que fa a la cultura catalana, aquest catàleg té la particularitat d'incloure una referència a les rondalles catalanes, concretament a les que Joan Amades va publicar al seu volum *Folklore de Catalunya I: Rondallística* (1950).

El catàleg Aarne/Thompson ha estat una eina de treball molt útil per als investigadors en rondallística. Per això, s'ha convertit en un model per a l'elaboració de catàlegs específics de diferents països i cultures. Així per exemple, en l'àrea geogràfica més propera a la catalana s'han publicat els catàlegs següents: *Le conte populaire français* (Delarue i Tenèze [1976-1985] 2002, 2000), *Catálogo tipológico del cuento folklórico español* (Camarena i Chevalier, 1995, 1997, 2003), *Catálogo tipológico de cuentos folklóricos aragoneses* (González Sanz, 1996, 1998), *Indice delle fiabe popolari di magia* (Aprile, 2000), *Catalogue of Portuguese Folktales* (Cardigos, 2007). I per a l'àrea lingüística i cultural catalana, l'*Índex tipològic de la rondalla catalana* (Oriol i Pujol, 2003).¹

Els col·loquis internacionals han contribuït de forma decisiva a impulsar les successives revisions de l'índex tipològic internacional al mateix temps que han esperonat la realització de catàlegs d'un àmbit geogràfic més reduït. Així, per exemple, en el congrés internacional sobre rondallística, fet a Kiel-Copenhaguen el 1959, es va debatre sobre la necessitat d'elaborar el catàleg de la rondallística catalana, que el folklorista Joan Amades havia iniciat uns anys abans i que amb la seva mort, aquell mateix any, havia quedat interromput. En aquesta ocasió, però, tot i l'accepta-

El Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana edità l'any 2003 la primera compilació de caire tipològic sobre la rondalla catalana, els editors de la qual van ser els professors Carme Oriol i Josep M. Pujol.

ció que va tenir la proposta, el catàleg no es va arribar a fer.²

L'any 1998, en el 12è congrés de la International Society for Folk Narrative Research celebrat a Göttingen, es va tornar a debatre sobre la necessitat de fer una nova actualització de l'índex Aarne/Thompson. En aquest cas, es va encarregar la direcció del projecte a Hans-Jörg Uther, membre de l'equip de redacció de l'Enzyklopädie des Märchens amb seu a Göttingen.

Hans-Jörg Uther, amb l'ajut d'un equip de col·laboradors i amb el suport econòmic de les acadèmies de les ciències de Göttingen i de Helsinki, va iniciar de seguida els treballs. Pel que fa a la rondallística catalana, l'inici de les tasques de revisió de l'índex internacional va coincidir en el temps amb l'inici del projecte de catalogació de les rondalles catalanes, que va culminar amb la posterior edició de *l'Índex tipològic de la rondalla catalana* l'any 2003.³ En aquest sentit, va ser molt importat l'estímul rebut per part del professor Uther i el seu aval davant del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per tal que el projecte es pogués dur a terme.⁴

El nou índex tipològic internacional va ser publicat el 2004 amb el títol *The types of international folktales. A classification and bibliography based on the system of Antti Aarne and Stith Thompson* (Uther 2004). L'índex internacional, ara Aarne /Thompson/Uther (ATU), supera amb escreix l'extensió de l'anterior catàleg. Consta de tres volums, amb un total de 1.440 pàgines, un nombre molt superior a les 588 pàgines del catàleg AaTh. Aquesta major extensió es deu al fet que el catàleg ATU afegeix més de 250 tipus

nous respecte als que contenia el catàleg AaTh. D'altra banda, les referències bibliogràfiques també han augmentat substancialment en el nou catàleg. Així, els dos primers volums del nou índex tipològic estan dedicats a la catalogació de les rondalles mentre que el tercer conté la bibliografia i un índex alfabètic que facilita la localització de les rondalles a partir de paraules clau.

Tal com diu el seu autor en la introducció a l'obra, el catàleg ATU mira de posar remei a algunes de les mancances que contenia l'anterior índex tipològic. D'una banda, el catàleg AaTh, fruit de la tradició metodològica de l'escola finesa, es basava gairebé de forma exclusiva en la tradició oral i, per tant, pràcticament no donava informació de les fonts literàries. D'altra banda, com a resultat de la recerca que s'havia dut a terme

1. Sobre les característiques de *l'Índex tipològic de la rondalla catalana* vegeu, per exemple, Oriol/Pujol, 2005.

2. Per a una informació més detallada sobre el congrés de Kiel-Copenhaguen i la rondallística catalana vegeu Oriol, 1999.

3. Sobre la gestació i l'evolució del projecte de catalogació de les rondalles catalanes vegeu Oriol/Pujol, 2002.

4. El projecte de catalogació de les rondalles catalanes, que encara avui continua vigent, ha rebut el finançament del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana de la Generalitat de Catalunya i de la Universitat Rovira i Virgili durant els anys 2000-2002 i 2005-2007.

5. Tot i que, en aquest cas, la traducció del títol anglès al català és literal, en molts casos, com es pot veure a *l'Índex tipològic de la rondalla catalana* (Oriol/Pujol, 2003), la traducció ha estat més lliure per tal de reflectir millor les característiques pròpies de les versions catalanes.

fins aleshores, el catàleg AaTh recollia sobretot la narrativa tradicional d'Europa i de l'oest d'Àsia i pràcticament no contenia informació d'altres àrees geogràfiques. Fins i tot, en el cas d'Europa hi havia tradicions escassament documentades com ara les de les repúbliques russes o les dels països de l'àrea mediterrània. En aquest sentit, el nou catàleg ATU resol de forma molt efectiva aquests dèficits que s'havien detectat en l'anterior catàleg AaTh.

Pel que fa a l'organització de la informació, el catàleg ATU també millora substancialment l'anterior. Igual que en el catàleg AaTh, cada rondalla-tipus consta d'un número, un títol, una descripció del seu contingut i una extensa documentació sobre la seva presència internacional. Però el nou catàleg ATU aporta alguns canvis significatius tant des del punt de vista formal com de contingut.

Així, les descripcions de les rondalles-tipus, que sovint eren massa breus, s'han reescrit per complet per tal de guanyar en claredat i precisió. Per exemple, el tipus ATU 294 "The Months and the Seasons" (Els mesos i les estacions)⁵ en el catàleg AaTh apareixia amb la descripció: accions simbòliques. En canvi, el nou catàleg especifica una mica més el contingut d'aquest tipus rondallístic: explica que té un caràcter miscel·lànic, que inclou relats etiològics (en referència, per exemple, a les explicacions sobre l'origen dels noms dels mesos) i que hi apareixen accions simbòliques. Així, els relats de l'àrea catalana inclosos en aquest tipus expliquen per què hi ha anys de traspàs, per què el febrer té menys dies que els altres mesos i per què l'abril té alguns dies rigorosos com el mes de març.

Al catàleg ATU, bàsicament s'han conservat totes les rondalles-tipus que hi havia al catàleg AaTh. Tot i això, s'han fet alguns agrupaments de subtipus que presentaven variants poc significatives. Aquest criteri ha afectat especialment els ecotipus (variants regionals i, per tant, característiques d'una àrea geogràfica concreta) que s'han inclòs en tipus o subtipus més generals.

Per exemple, AaTh 425N s'ha integrat dins del subtipus 425B "Son of the Witch" (El fill de la bruixa). Aquest criteri afecta una rondalla com "Es mel·loro rosso" (Alcover 1936-1972, VIII: 116-162; Alcover 2001: 180-219), que corresponia d'una manera molt exacta a AaTh 425N i que ara ha quedat més desdibuixada, des del punt de vista classificatori, en passar a formar part d'un subtipus més general com és 425B.

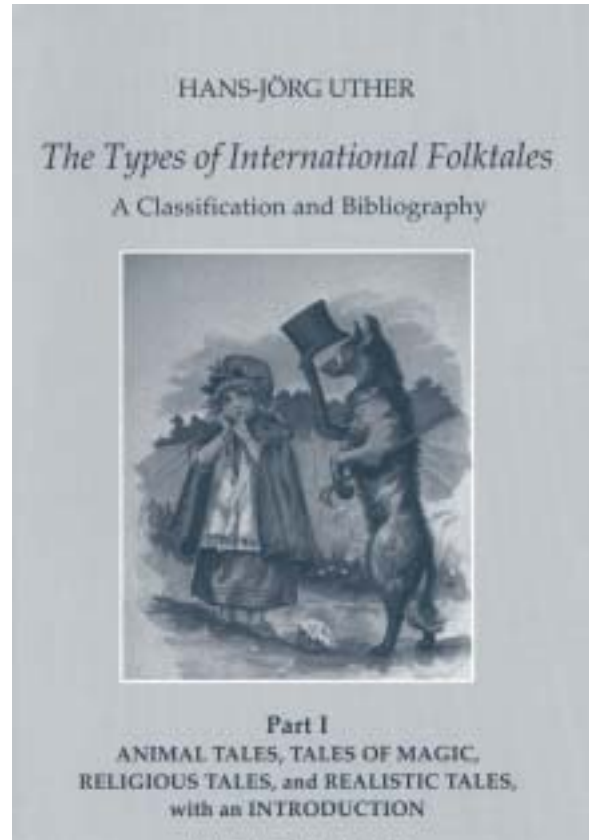
En el catàleg ATU també s'han intentat evitar repeticions innecessàries. Així per exemple, a l'índex AaTh hi havia dos tipus, el 1268* "Electing a Mayor: Inspection from Rear" (El porc és nomenat alcalde) i el 1675* "A Mayor Chosen by a Footrace" (El guanyador de la cursa és elegit alcalde), que feien referència a diferents maneres, sempre humorístiques, d'elegir l'alcalde d'un poble. Al catàleg ATU s'han unificat els dos tipus sota el número ATU 1268* "Electing a Mayor", que ara presenta una descripció més extensa i detallada. Així, entre les formes possibles d'escollir alcalde, inclou l'argument de 1675*: els habitants d'una localitat decideixen que nomenaran alcalde el primer que agafi una carabassa que fan rodolar carrer avall; la carabassa l'agafa un porc.

D'altra banda, en el catàleg s'han suprimit alguns tipus amb escassa

Primer llibre de la sèrie d'obres que classifiquen els diversos tipus de rondalles, l'editor de la qual és el professor de la Universitat de Duisburg-Essen (Alemanya) Hans-Jörg Uther, antic editor de la sèrie "Die Märchen der Weltliteratur" i membre de l'equip editorial de l'Enzyklopädie des Märchens (Göttingen, Alemanya).

presència internacional ja que, en aquest cas, s'ha considerat que el seu lloc ja està garantit en els catàlegs d'àmbit geogràfic més reduït. Així per exemple, el tipus AaTh 1624E* "Need to Whet Knife" (Esmolar el ganivet), que en el catàleg AaTh conté una única referència, la de la rondalla d'Amades "L'estudiant i els pernils" (1950: 747), ha estat suprimit del nou catàleg ATU. Tot i que el criteri és comprensible, atès el caràcter internacional de l'índex ATU, en aquest cas, és una llàstima que s'hagi perdut la referència a aquesta rondalla que apareixia molt ben definida a AaTh: una criada veu com un estudiant roba un pernil i el guarda en un sarró; la criada substitueix el pernil per una pedra; l'estudiant demana un ganivet amb la intenció de tallar el pernil, però, quan veu que dins del sarró hi ha una pedra, per no quedar malament, diu que en realitat volia el ganivet per esmolar-lo.

Entre els tipus nous que inclou el catàleg ATU n'hi ha uns quants que són de caràcter miscel·lànic. Aquests tipus sovint es descriuen a través del tema que els és comú. Per exemple, ATU 750E "Flight to Egypt" (La fugida a Egipte), inclou una sèrie de relats que tenen com a marc comú l'episodi bíblic de la fugida de la Sagrada Família a Egipte. En els Països Catalans, hi ha publicades 15 rondalles que tenen en comú aquest tema. En totes hi acostumen a intervenir animals o plantes que, en uns casos, ajuden la Sagrada Família, i llavors són premiats, mentre que en d'altres la traeixen i, en aquest cas, són castigats. Per exemple, la rondalla "Com és que no troben nius de cega" (Alcover 1936-1972, V: 8) explica que quan la Mare de Déu, Sant Josep i el Bon Jesuset fugien cap a Egipte, per-

seguits pels soldats del rei Herodes, la cega anava darrere d'ells esborrant les petjades que deixaven en el camí perquè no els poguessin trobar. El Bon Jesús, agraït, va tapar els nius de cega per protegir-los de l'acció dels homes. Per això costa tant de trobar-los.

A causa de la necessària compatibilitat de l'índex ATU amb tots els catàlegs tipològics publicats anteriorment, i per tal de no crear confusions innecessàries, el nou ATU conserva els mateixos números que contenia el catàleg AaTh. Així, en el cas de la supressió de tipus o subtipus, que han passat a integrar-se en altres llocs, s'ha conservat el número que tenien al catàleg AaTh, però s'hi ha fet constar la remissió a la nova ubicació.

Per tal de presentar la informació de la forma més clara possible, el nou

catàleg assigna a cada tipus un número, sense marcar subcategoritzacions des d'un punt de vista formal o tipogràfic (l'anterior catàleg indicava, per exemple, en cos més petit els números dels subtipus que es consideraven de menor importància). Aquest criteri és coherent amb la filosofia del nou catàleg, que considera la noció de tipus menys restrictiva que l'anterior. Tal com remarca Uther, l'índex ATU té en compte la naturalesa de la recerca rondallística duta a terme en les darreres dècades i, per això, parteix de la idea que la narrativa folklòrica és canviant i que s'adapta constantment en funció dels contextos en què s'aplica. Per això, la rondalla-tipus esdevé un concepte més flexible i dóna cabuda a un espectre més gran de variants que poden considerar-se pròpies d'un mateix tipus.

Pel que fa al títol, també s'hi han introduït canvis en la línia de fer-los més descriptius i representatius d'un major nombre de versions. Tot i això, per tal d'establir el lligam necessari amb el catàleg anterior, s'indica entre parèntesis el títol antic. Aquest criteri respon a la idea d'evitar confusions innecessàries ja que, com diu Uther, en l'actualització de l'índex tipològic internacional, l'equip redactor no ha perdut mai de vista que el catàleg AaTh ha estat una eina de treball molt utilitzada i, per tant, citada en nombrosos estudis.

Amb relació a la descripció de la rondalla-tipus, el catàleg ATU presenta un contingut completament reelaborat respecte al que hi havia a l'anterior catàleg. En general s'han ampliat els resums i s'han fet més entenedors. També s'han corregit els esbiaixaments de gènere que hi havia respecte a la caracterització dels protagonistes, que al catàleg anterior se

centrava injustament en els personatges masculins.

Tot i això, encara han quedat alguns tipus que continuen tenint aquesta marca de gènere. Per exemple, el tipus ATU 1384 "The Husband Hunts Three Persons as Stupid as His Wife" (El marit cerca tres dones més beneïtes que la seva) presenta el següent argument: el marit s'enfada amb la seva dona perquè no sap fer les feines de la casa i surt a córrer món per trobar tres dones més beneïtes que la seva. Aquest tipus generalment apareix protagonitzat per un home que té una dona molt beneïta. Tot i això, es pot trobar el mateix argument amb el rol dels protagonistes canviats, com succeeix en la versió valenciana "El marit babau" (Bataller Calderon, 2001: 67-69) en què és la dona qui s'enfada amb el seu marit perquè és un beneït.

En el catàleg ATU, la descripció de cada rondalla-tipus ha estat notablement millorada gràcies als resultats de la recerca rondallística duta a terme des de la publicació de l'índex AaTh. En aquesta darrera revisió, a més dels nous repertoris i dels nous índexs rondallístics, s'han tingut en compte els articles publicats a l'*Enzyklopädie des Märchens* i a revistes especialitzades com *Fabula*, així com les monografies elaborades durant aquests anys. Una part molt important d'aquesta documentació (especialment les versions publicades en rondallaris de tot el món) es troba a la biblioteca i als arxius de l'*Enzyklopädie des Märchens*, a Göttingen.

Els motius, que Thompson (1977: 415) va definir com "les unitats més petites de contingut que tenen el poder de persistir en la tradició" i que es troben catalogats al *Motif-index of*

Model de fitxa de classificació de rondalles, amb els diversos aspectes rellevants per a la classificació de rondalles.

folk literature (Thompson, 1955-1958), ja apareixien esmentats en el catàleg AaTh, però ara s'insereixen en el lloc que els correspon, dins de l'argument que constitueix la descripció de la rondalla-tipus.

El nou catàleg també amplia notablement l'apartat corresponent a la distribució internacional de la rondalla. Entre l'extensa documentació que hi aporta, se citen especialment catàlegs, estudis monogràfics sobre una determinada rondalla i reculls de rondalles que han esdevingut obres de referència, com els de Basile i Grimm. L'actualització d'aquest apartat posa de manifest la gran quantitat d'estudis que s'han fet des que es va publicar el catàleg anterior i mostra la vitalitat de la investigació en rondallística a tot el món.

Pel que fa a la rondallística catalana, la seva presència en el catàleg ATU és molt important, ja que es troba representada en un total de 546 tipus. Per a cadascun d'aquests tipus, s'inclou la referència sistemàtica a l'*Índex tipològic de la rondalla catalana* (Oriol i Pujol, 2003), un catàleg que aplega els tipus rondallístics que tenen presència en el territori dels Països Catalans, amb la corresponent referència bibliogràfica de les versions publicades en cadascun dels territoris del domini cultural i lingüístic.

D'aquesta manera, en el catàleg ATU, es visualitza l'homologació de la rondallística catalana a la d'altres cultures a través de la referència al seu catàleg tipològic i, al mateix temps, es reflecteix d'una manera més exacta la important activitat d'arreglada de rondalles que hi ha hagut a les terres catalanes, ja que en el catàleg AaTh només es feia referència a les rondalles del recull de Joan Amades (1950).

CLASSIFICATION CATEGORIES	PROPERTIES SUPPLYING THE DESCRIPTIVE MEANINGS OF "DYABLU"	ATU	ATU	ATU	ATU	ATU	ATU	ATU	ATU
ecological	1a meadows (grass)								
	1b meadows + sun								
sperecological	1c frequent forested lowlands (swamp)								
(i) realistic	1d frequent ravines and river gorges (canyon)	X							
	1e dwellings in meadows buildings and empty houses								
(ii) mythological	1f dwellings in inty/rny/cya grotto (conceptualized as 1b)								
	1g dwellings in inty/rny/cya grotto (conceptualized as 1c)								
temporal	2 belongs to the scope of <i>El Rey Moro</i>								
behavioral	3a causes sickness	X	X						
	3b cures sickness	X							
	3c causes transgressions of moral and social norms								
	3d punishes transgressions of moral and social norms	X	X	X	X	X	X	X	X
	3e transports hero to "other world"	X	X	X	X				
	3f protects travelers	X							
	3g provides wealth for hero through:								
	3g1 European-type pact								
	3g2 books containing knowledge								
	3g3 inheritance of hacienda								(*)
	3g4 reward for reciprocity and good conduct	X							
	3g5 hidden gold	X	X						
	3g6 takes on human form for purposes of seduction	X	X						
	3g7 punishes Christ ("niño xisto", "niño dyablu")								
	3g8 may be overcome by:								
	3g8a wearing of two-colored cockle (gaito wishnu/shiru/rwa) (*)								X
	3g8b being set impossible tasks (yucha on daga)								
	3g8c breadfishing of religious tokens by hero								
	3g8d asperion with urine								(*)
	3g8e death								
	3g8f captures baptized children (sawa)	X							
	3g8g has cannibalistic tendencies	X	X						
physiological	4 physically deformed (nucha, sinta)								
analogical	5 turkey buzzard ("vachaga")	X							
	6 mounts a black mule								(*)
atmospheric	7 appears in mist, rain and thunderstorms	X							

(*) 3c : the myth traces the dyablu's ownership of the hacienda to a trick by teta dyablu.
 (*) 3g : sinta, the colour that defeats the dyablu, is the colour worn by the arca puy.
 (*) 3d : asperion of urine.
 (*) 3g : sawa sickness produces symptoms described as "sawa".
 (*) 3h : mounts a white horse.

Finalment, en el catàleg ATU hi ha dos apartats que no apareixien en el catàleg anterior i que són especialment remarcables. El primer fa referència a la combinabilitat de les rondalles tipus. Així, en aquest apartat s'indica quins són els números amb els quals pot aparèixer combinada una rondalla-tipus. Aquesta dada mostra la mobilitat i l'adaptabilitat de molts arguments, que donen lloc a versions mixtes i que són reflex de la vitalitat i de la força creadora de la tradició. El segon apartat nou és el dels comentaris. Aquí s'anoten, entre d'altres, aspectes relatius a les fonts literàries, a l'antiguitat de la rondalla, al lloc, a l'origen i a l'extensió de la seva tradició.

El nou índex tipològic ATU representa, doncs, la posada al dia d'una eina de treball, acceptada i consoli-

dada en la investigació rondallística de tot el món, que des de fa prop de cent anys es mostra útil per als estudis comparatius i interpretatius de les rondalles.

BIBLIOGRAFIA

- AARNE, ANTTI (1910) *Verzeichnis der Märchentypen*, FFC 3. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.
- AARNE, ANTTI I STITH THOMPSON (1928) *Types of the folktale*, FFC 74. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.
- AARNE, ANTTI I STITH THOMPSON (1961) *The types of the folktale. A classification and bibliography*, FFC 184. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia, 2a revisió.
- ALCOVER, ANTONI M. (1936-1972) *Rondaies mallorquines d'en Jordi des Recó*, 24 vol. Ciutat de Mallorca: Moll.
- ALCOVER, ANTONI M. (1996, 1998, 2001, 2006) *Aplec de rondaies mallorquines d'en Jordi d'es Recó*, 4 vol. Edició de Josep A. Grimalt amb la col·laboració de Jaume Guiscafrè. Palma: Moll.
- Amades, Joan (1950) *Folklore de Catalunya I: Rondallística*. Barcelona: Selecta.
- APRILE, RENATO (2000) *Indice delle fiabe popolari di magia*. Firenze: Leo S. Olschki.
- BATALLER CALDERON, JOSEP (2001) *Rondalles de les comarques Centrals Valencianes*. Ontinyent: Caixa d'Estalvis d'Ontinyent.
- CAMARENA, JULIO; CHEVALIER, MAXIME (1995) *Catálogo tipológico del cuento folklórico español. Cuentos maravillosos*. Madrid: Gredos.
- CAMARENA, JULIO; CHEVALIER, MAXIME (1997) *Catálogo tipológico del cuento folklórico español. Cuentos de animales*. Madrid: Gredos.
- CAMARENA, JULIO; CHEVALIER, MAXIME (2003) *Catálogo tipológico del cuento folklórico español. Cuentos religiosos*. Madrid: Centro de Estudios Cervantinos.
- CAMARENA, JULIO; CHEVALIER, MAXIME (2003) *Catálogo tipológico del cuento folklórico español. Cuentos-novela*. Madrid: Centro de Estudios Cervantinos.
- CARDIGOS, ISABEL (2007) *Catalogue of Portuguese Folktales*, FFC 291. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.
- DELARUE, PAUL; TENÈZE M., LOUISE (2002) *Le conte populaire français* [reedició que aplega en un sol volum els quatre que havien estat publicats entre 1976 i 1985]. Paris: G-P. Maisonneuve et Larose.
- DELARUE, PAUL; TENÈZE M., LOUISE (2000) *Le conte populaire français*. Amb la col·laboració de Josiane Bru. Paris: Éditions du CTHS.
- GONZÁLEZ SANZ, CARLOS (1996) Catálogo tipológico de cuentos folklóricos aragoneses. Zaragoza: Instituto Aragonés de Antropología.
- GONZÁLEZ SANZ, CARLOS (1998) "Revisión del catálogo tipológico de cuentos folklóricos aragoneses: correcciones y ampliación". *Temas de Antropología Aragonesa* 8, p. 7-60.
- ORIOI, CARME (1999) "El projecte de catalogació de la rondallística catalana en els anys 50". *Actes de l'Onzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 365-386.
- ORIOI, CARME; PUJOL, JOSEP M. (2002) "El projecte RondCat: inventari i catalogació del patrimoni rondallístic català". *Revista d'Etnologia de Catalunya* 21, p. 146-155.
- ORIOI, CARME; PUJOL, JOSEP M. (2003) *Índex tipològic de la rondalla catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
- ORIOI, CARME; PUJOL, JOSEP M. (2005) "L'Index typologique du conte catalan". *Cahiers de Littérature Orale. Nommer / Classer les contes populaires* 57-58, p. 241-252.
- THOMPSON, STITH (1955-1958) *Motif-index of folk literature*, 6 vol. Bloomington: Indiana University Press, 2a ed.
- THOMPSON, STITH (1977) *The folktale*. Berkeley: University of California Press [1a ed. 1946].
- UTHER, HANS-JÖRG (2004). *The types of international folktales. A classification and bibliography based on the system of Antti Aarne and Stith Thompson*, FFC 284, 285, 286. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.